

“KARN” Kavramının Anlamı Üzerine Semantik Bir İnceleme

A Semantic Study upon the Meaning of the Term “KARN”

Selahattin AYDEMİR^a

^a Dr. Öğretmen-MEB, Kayseri/Türkiye, selarayd@yahoo.com.tr

*Makale Bilgisi/Article Info: Geliş/Received: 19.09.2018 Düzeltme/Revised: 24.10.2018
Kabul/Accepted: 25.10.2018*

Öz:

Kavramlar zaman içinde anlam daralması, genişlemesi veya değişmesine uğramaktadır. Arapçada kavramın geçirdiği aşamaları anlamak için cahiliye Arap şiirleri, Kur’an ve hadisler incelenir. “Karn” kavramı, toplumun belli bir bölümüyle ilgili olarak pozitif, nötr veya negatif anlamda kullanılmaktadır. “Karn”, Kur’ân’da helak olan kavimlerle birlikte kullanılması sebebiyle olumsuz; hadîs rivâyetlerinde sahâbeyi kastetmesinden dolayı olumlu bir anlam taşımaktadır. Mana çeşitliliğinden dolayı “karn” kavramının tarifleriyle ilgili çok farklı tanım ve açıklamalar yapılmaktadır. Kavramla ilgili çeşitli görüş ve düşüncelerin olması kelimenin kökenini ve müştaklarının incelenmesini gerekli kılmaktadır. Bu çalışmada klasik Arapça sözlükler çerçevesinde karn kelimesinin anlamı üzerinde yoğunlaşmakta ve kavramın semantik bir analizi amaçlanmaktadır. Bu yüzden Kur’ân ayetleri ve hadîs rivâyetlerinde pek çok kullanımı olan “karn” kavramının zaman, mekân ve niteliğe/niceliğe bağlı olarak ifade ettiği çok yönlü anlam boyutunu tespit edebilmek ve geçtiği ayet ve hadîs rivâyetlerinde murad edilen manaya ulaşabilmek önem kazanmaktadır. Bu bağlamda “karn” kavramının içeriği ve tanımları incelenerek farklılıklar tespit edildikten sonra ayet ve hadîslerdeki vurgulanan özelliklere bağlı kalarak yeni bir tanım denemesi yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Karn, Nesil, Helak, Zaman, Mekân

GİRİŞ

Arapça'da kavram ve kavram çerçevesi hem zaman içinde hem de İslâm dininin dile etkisi sebebiyle ilk kullanımından günümüze kadar değişime uğrayabilmektedir. Ancak kelimelerin anlam alanında meydana gelen dönüşümler, o kelimenin morfolojik kapsamı ile ilintilidir.¹ Bu yüzden çalışmamızda “karn” kavramının Kur’ân’da “Nice nesiller helak ettik”² ifadesiyle olumsuz, hadîs rivâyetinde ise “Nesillerin en hayırlısı benim asırında yaşayanlardır...”³ ifadesiyle olumlu bir içerikle beraber kullanılması bu kavramın hem menşei hem de literal itibarıyla incelenmesini gerekli kılmaktadır. Ayrıca kavramla ilgili tanım problemi yanında içerik problemi de söz konusudur. Bu yüzden kendisinden türeyen “akrân” kelimesi dilimizde yaygın olsa da günlük dilde kullanılmayan “karn” kavramının bilimsel ve akademik açıdan bir tanımına ulaşmak ön plana çıkmaktadır. Arapça bir kavramın anlam daralması/genişlemesi veya anlam kaymasının söz konusu olup olmadığı o kavramın Arap Cahiliye Dönemi şiirleri, Kur’ân ayetleri ve hadîs rivâyetlerinde hangi bağlamda kullanıldığının tespiti yoluyla daha iyi anlaşılabilir. “K-r-n” fiilinin farklı anlamlarda kullanımı yanında birçok muştâkının ayet ve hadîs rivâyetlerinde kullanılması, bu türemiş kelimeler arasındaki anlam bağlantısının analizini gerekli kılmaktadır. Ayrıca bu araştırmada “karn” kavramının çeşitli sâiklerle kapsamının dar veya geniş tutulmasının arka planı anlaşılmasına çalışılacaktır.

1. KARN KAVRAMI

“Karn” Arapça'da (قرن – يقرن – قرنا) fiilinin mastarıdır.⁴ Çoğulu kurûn (قرون) olarak kullanılır.⁵ “Karn” sözlükte “asır/yüzyıl, nesil, belirli bir zaman, yakın(lık), saç demeti, boynuz, doğan güneşin görünen ilk kısmı” anlamında kullanılmaktadır.⁶ “Karn” peygamber, âlim, reis⁷ gibi bir liderin etrafında toplanması⁸, izdivaç gibi iki şeyin yakınlaşması⁹, develerin yaklaştırılıp bir araya toplanması¹⁰, bir araya getirilen ip¹¹, çift olan şeylerden dolayı boynuz ve kadının saç örgüsünün her birisi¹², doğum/yaş, cesaret ve kuvvette yakın olma¹³, hac ve

¹ Örnek için bkz. Bünyamin Erul, (2010), *Sahabenin Sünnet Anlayışı*, Ankara: TDV Yayınları, 14-77.

² el-En’âm 6/6; Meryem 19/74, 98; Sâd 38/3; Kâf 50/36.

³ el-Buhârî, Ebû Abdullah Muhammed b. İsmâîl, (1400), *Sahîhu'l-Buhârî*, thk. Muhammed Fuâd Abdülbâki, Muhibbuddin el-Hatîb, Kusayy Muhibbuddin el-Hatîb, Kahire: el-Matbaatü's-Selefiyye, “Fedâilu Ashâb”, 1.

⁴ İbnu'l-Esîr, Mecduddîn el-Cezerî, (1399), *en-Nihâye fî garîbi'l-hadîs ve'l-âsâr*, Beyrut: el-Mektebetü'l-İlmiyye, 4: 51.

⁵ İbnu'l-Esîr, *en-Nihâye*, 4: 51; İbn Manzûr, Ebu'l-Fazl Muhammed b. Mukerrem b. Ali el-Ensârî, (t.y.), *Lisânu'l-Arab*, Beyrut: Dâru Sâdir, “k-r-n” mad., 13: 331.

⁶ İbn Manzûr, *Lisânu'l-Arab*, 13: 331-334.

⁷ Elmalılı Hamdi Yazır, (1993), *Hak dîni Kur'an dili*, İstanbul: Çelik-Şura Yayınları, 3: 324.

⁸ İbn Hacer, Ebu'l-Fazl Şihâbuddin Ahmed İbn Hacer el-Askalânî, (1379), *Fethu'l-bârî*, Beyrut: Dâru'l-Ma'rife, 7: 5; es-San'ânî, Ebû İbrâhîm İzzeddin Muhammed b. İsmâîl Emir, (1427), *Subulu's-selâm*. thk. Muhammed Nâsıruddin Elbânî, Beyrut: Mektebetü'l-Maârif, 4: 401.

⁹ el-İsfahânî, er-Rağîb el-Hüseyn b. Muhammed. (1430). *Müfredât elfâzi'l-Kur'ân*. thk. Safvân Adnân Dâvûdî. Dimaşk: Dâru'l-Kalem, ed-Dâru's-Şâmiyye, 667; İbn Manzûr, *Lisânu'l-Arab*, 13: 335.

¹⁰ İsfahânî, *Müfredât*, 667; İbn Manzûr, *Lisânu'l-Arab*, 13: 336.

¹¹ İsfahânî, *Müfredât*, 667; İbn Manzûr, *Lisânu'l-Arab*, 13: 336.

¹² İsfahânî, *Müfredât*, 667; İbnu'l-Esîr, *en-Nihâye*, 4: 51; İbn Manzûr, *Lisânu'l-Arab*, 13: 338; el-Fîrûzâbâdî, Ebu't-Tâhir Mecduddîn Muhammed b. Ya'kûb b. Muhammed, (1426), *el-Kâmûsu'l-muhît*, Beyrut: Müessesetü'r-Risâle, 1224.

¹³ İsfahânî, *Müfredât*, 667; İbn Manzûr, *Lisânu'l-Arab*, 13: 336.

umrenin birleştirilmesi¹⁴ gibi çok yönlü anlamlara sahiptir. Ancak bu anlamların ortak vurgusu yakın, yakınlık, yaklaşma, yakınlaşma, bir araya gelme/getirme, birleşme, yanında olmanın belirli/belli bir zaman(ın bir parçasını)da olması öne çıkmaktadır. Ayet ve hadîs rivâyetlerinde “karn” kavramı ve türemişlerinin tespit edilip gözden geçirildiğinde kelime anlamlarıyla irtibatları daha net anlaşılacaktır.

1.1. Kur’ân’da “Karn” Kavramı

“Karn”¹⁵ kelimesi Kur’ân’da yedi defa geçerken “k-r-n” fiilinin muştâklarıyla beraber kırk yerde isim olarak kullanılmıştır.¹⁶ Bunlar kurûn¹⁷, karîn¹⁸, kurnâ¹⁹, mukterinîn²⁰, mukarranîn²¹, mukrinîn²², (zu’)l-karneyn²³, kârûn²⁴ şeklinde türemiştir. Bu kelimelerin her biri ile ilgili sırasıyla birer ayet vererek anlamlarını tespit edelim.

“Onlardan önce nice nesilleri helâk ettiğimizi görmediler mi?...” (el-En’am 6/6).

“Bir de sana Zu’l-karneyn hakkında soru soruyorlar...” (el-Kehf 18/83).

“Andolsun, sizden önceki nice nesilleri peygamberleri, kendilerine apaçık deliller getirdikleri hâlde (yalanlayıp) zulmettikleri vakit helâk ettik...” (Yûnus 10/13).

“...Şeytan kimin arkadaşı olursa, o ne kötü arkadaştır.” (en-Nisâ’ 4/38).

“Biz onların başına birtakım arkadaşlar sardık da bu arkadaşlar onlara geçmişlerini ve geleceklerini süslü gösterdiler...” (Fussilet 41/25).

“O gün, suçluları zincirlerle birbirine bağlanmış olarak görürsün.” (İbrâhîm 14/49).

“...Bunu hizmetimize veren Allah’ın şanı yücedir. Bunlara bizim gücümüz yetmezdi.” (ez-Zuhruf 43/13).

“...Onunla beraber bulunmak üzere melekler gelmeli değil miydi?” (ez-Zuhruf 43/53).

“Şüphesiz Kârûn, Mûsâ’nın kavmindendi...” (el-Kasas 28/76).

¹⁴ Isfahânî, *Müfredât*, 667; İbnu’l-Esîr, *en-Nihâye*, 4: 51; İbn Manzûr, *Lisânu’l-Arab*, 13: 336; Fîrûzâbâdî, *el-Kâmûsu’l-Muhît*, 1224.

¹⁵ el-En’am, 6/6 (iki defa); Meryem 19/74, 98; el-Mü’minûn 23/31; Sâd 38/3; Kâf 50/36.

¹⁶ M. Fuâd Abdalbâkî, (1364), *Mu’cemu’l-Müfehres*, Kahire: Dâru’l-Hadîs, 543.

¹⁷ Yûnus 10/13; Hûd 11/116; el-İsrâ’ 17/17; Tâ-Hâ 20/51, 128; el-Mü’minûn 23/42; el-Furkân 25/38; el-Kasas 28/43, 45, 78; es-Secde 32/26; Yâsîn 36/31; el-Ahkâf 46/17.

¹⁸ en-Nisâ’ 4/38 (iki defa); es-Saffât 37/51; ez-Zuhruf 43/36, 38; Kâf 50/23, 27.

¹⁹ Fussilet 41/25.

²⁰ ez-Zuhruf 43/53.

²¹ İbrâhîm 14/49; el-Furkân 25/13; Sâd 38/38.

²² ez-Zuhruf 43/13.

²³ el-Kehf 18/83, 86, 94.

²⁴ el-Kasas 28/76, 79; el-Ankebût 29/39; el-Mü’min 40/24.

Gizliyi ve açığı bilen Allah²⁵, kendisine ibadet etsinler diye yarattığı²⁶ insan ve neslinden²⁷ bazıları; ecel sahibi olmalarına rağmen şüphe içinde yaşamış, Rablerinin nişanelerine rağmen yüz çevirmiş ve hakkı/hakikati yalanlamış olsalar da ileride alay ettikleri şeylerin kendilerini yakalayacaklarını haber vermiştir.²⁸ Allah, geçmiş peygamber ve milletlerle ilgili malumatları vahyin muhataplarına ve gelecek nesillerin bilgisine sunarak nasihat vermekte, ibret almasını istemekte, onları uyarmakta hatta tehdit etmektedir. Allah, kâfirlerin yüz çevirme, yalanlama, alaya alma ve benzeri yaklaşımlarına karşı onlara öğütte bulunmuş, ikazlarını dikkate almayanları tehdit etmiş ve Nûh, Âd, Semûd, Lût, Şuayb peygamberlerin kavimleri yanında Nemrut, Firavun gibi geçmiş diğer nesillerin akıbetlerini hatırlatmıştır.²⁹

Kur'ân'da "karn" kavramı yedi defa kullanılmış, altısında geçmiş milletlerin helakı ile birlikte kullanılmıştır.³⁰ Diğerinde ise helaktan (Nûh Tufanı) sonra yaratılan nesil ile ilgili nötr bir ifade kullanılmışsa da Hz. Nûh'tan sonra da pek çok kavim helak olmuştur.³¹ Elbette ki Allah, helak ettiği nesillerin akıbetlerinden korkmaz³², o memleketlere mükellef sahibi yeni nesiller yaratır.³³

"Karn"ın çoğulu olan "kurûn" on üç ayette geçmektedir.³⁴ "Kurûn" da karn gibi geçmiş peygamber ve milletlerin helakı ile ilişkili kullanılmakta ancak bir ayette kelime anlamının içeriğine yüklenebilecek mana ile ilgili önemli ipuçları vermektedir. **"Sizden önceki nesillerden akli başında kimseler (insanları) yeryüzünde bozgunculuk yapmaktan alıkoysalardı ya! Ancak içlerinden kendilerini kurtardığımız pek az kimse bunu yapmıştı. Zulmedenler ise içinde şımartıldıkları refahın ardına düştüler ve günahkâr kimseler oldular."**³⁵ Bu ayette, fazilet ve hayır sahipleri yani iyiliği emreden kötülüğü nehyeden anlamındaki "bakiyye" kavramı, "karn"ın anlamını sınırlandırma açısından önem arz etmektedir. Diğer ayetlerde karn ve kurûn kavramları helak olan nesillerle birlikte kullanılmaktadır. Bu ayette ise fazilet sahibi olan kişilerin diğer insanları Allah'ın gazabından koruyacak kimseler olması gerektiği halde emr-i bi'l-ma'rûf nehy-i ani'l-münker görevlerini yapmadıkları için helak olan toplumlarla birlikte onların da gazaba uğradıklarına işaret edilmektedir. Hatta helak olan nesiller içinde kurtarılanlar dışında fazilet sahiplerinin iyiliği

²⁵ el-En'am 6/3

²⁶ ez-Zâriyât 51/56.

²⁷ el-En'am 6/1-5.

²⁸ el-En'am 6/1-5.

²⁹ er-Râzî, Ebu Abdillah Fahrüddîn Muhammed b. Ömer, (1421), *Mefâtîhu'l-gayb (et-Tefsîru'l-kebîr)*, Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 12: 131.

³⁰ el-En'am 6/6 (iki defa); Meryem 19/74, 98; Sâd 38/3; Kâf 50/36.

³¹ el-İsrâ' 17/17.

³² eş-Şems 91/15.

³³ Râzî, *Mefâtîhu'l-Gayb*, 23: 87.

³⁴ Yûnus 10/13; Hûd 11/116; el-İsrâ' 17/17; Tâ-Hâ 20/51, 128; el-Mü'minûn 23/42; el-Furkân 25/38; el-Kasas 28/43, 45, 78; es-Secde 32/26; Yâsîn 36/31; el-Ahkâf 46/17.

³⁵ Hûd 11/116.

emretme kötülüğü nehy etme görevini, “Sizden öncekiler arasında böyle kimseler olmadı”³⁶ yorumu dahi yapılmıştır. Ayetin devamında “**içlerinden kendilerini kurtardığımız pek az kimse**” ifadesi de “Önceki nesiller içinde kurtardığımız pek az kimse, fesattan vazgeçirmeye çalıştılar; onların dışındakiler ise bu nehyi terk ettiler”³⁷ anlamına gelmektedir. “Karn” ve “kurûn” kavramlarının Kur’ân’da geçtiği ayetlerde helak kelimesi ile kullanılması, birlikte yaşayanların hak ve hakikate karşı çıkmakta olması sebebiyle olumsuz içeriği ön plana çıkarmaktadır.

Kur’ân’da “karîn”, yakın arkadaş ve dost anlamında kullanılmıştır.³⁸ Aynı anlama gelen kurnâ’ kelimesinin geçtiği ayette de olumsuz bir arkadaşlık söz konusu olup bunun cin, şeytan veya insanlardan olabileceği yorumu yapılmıştır.³⁹ Benzer anlamdaki mukterin’in kelimesinin geçtiği ayette de melek ile beraber olma, onunla yakın olma anlamında kullanılmıştır. Bu üç kelimedede öne çıkan husus, yakın birliktelikte kötü ve iyi ayrımı olmaksızın her türlü yakın arkadaşlığı, dostluğu içermesidir. Hatta beraberlik somut anlamıyla sınırlanmayıp melek ve şeytan ile dostluğu kapsayan soyut anlamı da söz konusudur.

Kur’ân’da “mukarranîn” birbirine sıkı sıkıya bağlı, zincirlenmiş, yakınlaştırılmış anlamlarında kullanılmıştır.⁴⁰ Kötülükte hem hal olma, birliktelik arz etme, sıkı fıkı olma yani kolektif bir bütünün parçasını ifade etmektedir.

Kur’ân’da “mukrinîn” kelimesinin geçtiği ayette gücü yet(me)mek anlamında varlıkların Allah’a karşı aciziyetine vurgu yapılmaktadır. Bu anlam, yakın ve birlikte olma manalarındaki somut veya soyut arkadaşlıklarda karşılıklı güç ve kuvvet bakımından denk olma anlamı söz konusu olsa da yaratıcının yarattıkları varlıklara karşı onları rabt u zabt etmesi sebebiyle⁴¹ insana inayeti söz konusudur. Böylece arkadaş ve dostluklarda güç ve iradeye vurgu söz konusudur.

“Zu’l-Karneyn”in kim olduğu ile ilgili farklı görüşler rivâyet edilmektedir. Genel olarak Allah’a samimiyetle bağlı salih bir hükümdar olarak açıklanmıştır. Konumuzla ilgili olan “karn” kavramı, tesniye olarak ذُو edatı ile birlikte kullanılmıştır. Bu ismin verilmesi onun, dünyanın iki boynuzunu ele geçirmesi yani doğu ve batıya ulaşmış olması, Allah’ın yeryüzünde ona iktidar vererek bütün hükümdarları idaresi altına toplaması, Fars ve Rum diyarlarına hâkim olması gibi başkalarına verilmemiş farklı sebepler sayılmıştır.⁴² Bu açıklamalar, “karn” kavramının salih bir liderin mekânsal yönden ulaşabildiği sınırları kapsamaması yönüyle olumlu anlamda kullanımına işaret eder.

³⁶ el-Kurtubî, Ebû Abdullah Muhammed b. Ahmed b. Ebû Bekr b. Ferah, (1427), *el-Câmi’ li ahkâmi’l-Kur’ân*, Beyrut: Müessesetü’r-Risâle, 11: 234.

³⁷ Râzî, *Mefâtîhu’l-Gayb*, 18: 60; Kurtubî, *el-Câmi’*, 11: 234.

³⁸ Örnek için bkz. Kurtubî, *el-Câmi’*, 6: 320.

³⁹ Fussilet 41/25.

⁴⁰ İbrâhîm 14/49; el-Furkân 25/13; Sâd 38/38.

⁴¹ Kurtubî, *el-Câmi’*, 19: 13.

⁴² Kurtubî, *el-Câmi’*, 13: 367.

Yukarıdaki ve diğer ayetlerdeki karn ve müştakları olan kelimelerin anlamları kısaca şöyledir. “Karn” ve “kurûn”, nesil(ler); “karîn”, “kurnâ” ve “mukterinîn” yakın arkadaş, dost, yakın olan(lar); “mukarranîn”, birbirine bağlı; “mukrinîn”, gücü yetmek; “(zu’l)-karneyn”, dünyanın doğu ve batısına hâkim olması sebebiyle bu ismin verildiği salih insan manalarında olup kelime anlamına paralel manada kullanılmıştır.

1.2. Hadîslerde “Karn” Kavramı

Hadîs rivâyetlerinde “k-r-n” fiilinin pek çok müştakı vardır. Maksadın hâsıl olması için bunlardan karn, kurûn, karîn, ikrân, akrân, kârane, akran kelimelerinin kullanımlarını birer örnekle tespit edelim.

“İnsanların en hayırlısı içlerinde gönderildiğim nesildir/asırdır...”⁴³ (karn)

“Benim ümmetim kendisinden önceki nesillerin/ümmetlerin yolunu karış karış, arşın arşın takip etmedikçe kıyamet kopmaz...”⁴⁴ (kurûn)

Ebû Mûsâ el-Eş’arî, Hz. Peygamber’in huzuruna gelince Sa’d b. Ubâde’den satın aldığı altı deveyi göstererek “Şu çifti al, şu çifti de al” buyurdu.⁴⁵ (karîn)

Bazı Iraklıların bulunduğu bir zaman Medine’de kıtlık baş gösterdi. İbn Zubeyr onlara hurma verdiği sırada İbn Ömer oradan geçerken (bazı Iraklıların kıtlık sebebiyle hurmayı ikişer ikişer yediğini görünce) “Hz. Peygamber hurmayı -bir lokmada- çift çift yemeği yasakladı. Sizden biriniz kardeşine izin vermesi hariç” derdi. (İkrân)⁴⁶

Amr b. Âs, Muâviye’ye “Ben öyle bir ordu birlikleri görüyorum ki, karşılarındaki (kemiyet ve keyfiyetçe) akranı olan orduyu öldürmedikçe, geri dönmeyecektir” dedi...⁴⁷ (akrân)

“Güneş doğarken şeytan da onunla beraberdır...”⁴⁸

“Her kim cuma günü gusül abdesti alır (ve cumaya) giderse... üçüncü saatte giderse boynuzlu bir koç kurban etmiş gibi...”⁴⁹

Tekrara düşmemek için Kur’ân’da geçen ve aynı anlama gelen kelimeler dışındaki diğer kavramları ele alalım. “Karîn”, Kur’ân’da yakın arkadaş, dost, yakın olan anlamında kullanılırken hadîs rivâyetlerinde çift anlamında da kullanılmıştır. Yakın ve birliktelik en az iki varlık için geçerlidir. Kişinin arkadaş veya dost olabilmesi için en az iki kişinin bir araya

⁴³ Müslim, Ebu’l-Hüseyin el-Haccâc en-Neysâbüri, (t.y.), *Sahîhu Müslim*, thk. Muhammed Fuâd Abdülbâki, Beyrut: Dâru İhyâi’t-Türâsi’l-Arabî, “Fedâilu’s-Sahâbe”, 210-215.

⁴⁴ Buhârî, “el-İ’tisâm”, 14.

⁴⁵ Buhârî, “Meğâzî”, 80.

⁴⁶ Buhârî, “Mezâlim ve’l-Gasb”, 14.

⁴⁷ Buhârî, “Sulh”, 9.

⁴⁸ Mâlik b. Enes, Ebû Abdullah el-Esbahî, (1985), *el-Muvatta’*. thk. Muhammed Fuâd Abdülbâki, Beyrut: Dâru İhyâi’t-Türâsi’l-Arabî, I: 219, “el-Kur’ân”, 10.

⁴⁹ Mâlik b. Enes, *el-Muvatta’*, 1: 101, “Cumua”, 1; el-Buhârî, “Cumua”, 4.

gelmesi yönüyle anlam ilişkisi söz konusudur. Bu yönüyle çift anlamına gelen diğer “ıkrân” ile de anlam ilişkisi mevcuttur.

Hadîs rivâyetlerinde geçen “akrân” nitelik ve nicelik olarak denk olma anlamında kullanılmıştır. Bu yönüyle Kur’ân’da kullanılan “mukrinîn” kelimesinin anlamına benzerlik göstermektedir. “Kârane” beraber olma anlamını taşımakta olup birlikteliğe vurgu yapmaktadır. “Akran” boynuz anlamında olup çift anlamına gelen “karîn” ve “ıkrân” ile yakın anlamda kullanılmıştır. Ayrıca iki yöne vurgu yapan “Zu’l-Karneyn” ile de anlam benzerliği söz konusudur.

Yukarıdaki ve diğer rivâyetlerdeki karn ve müştakları olan kelimelerin anlamları kısaca şöyledir. “Karn” nesil⁵⁰, asır⁵¹, doğan güneşin görünen ilk kısmı⁵², Necd ehlinin mîkâta girdiği bölgenin adı⁵³, kırân hacı⁵⁴, başın iki tarafındaki çıkıntı⁵⁵, boynuzdan yapılan boru⁵⁶; “kurûn” nesil, ümmet ve millet⁵⁷, kadının saçı ve saç örgüsü⁵⁸, çıkıntı⁵⁹; “karîn” çift⁶⁰; “ıkrân” çift⁶¹; “akrân” (nitelik ve nicelik olarak) denk⁶²; “kârane” beraber olma⁶³; “akran” boynuz⁶⁴ anlamlarında kullanılmıştır.

Arap edebiyatında şair, “karn”ı nesil anlamında kullanmıştır.

“Senin içinde yaşadığın nesil geçip gitti mi?

Ve sonraki nesil arasında kalırsan, şüphesiz sen bir garipsin”⁶⁵ dizeleriyle “karn”a zaman, mekân ve nitelik/nicelik anlamını yükleyerek kullanmıştır. Kur’ân ayetleri, hadîs rivâyetleri ve Arap edebiyatında “karn” ve müştak kelimelerin manası sözlük anlamına paralel kullanıldığı anlaşılmaktadır. Şimdi “karn” kavramının mahiyetini ve sınırlarını etkileyen etmenleri ele alalım.

2. “KARN” KAVRAMININ İÇERİĞİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

“Karn” kavramının esasını “zaman, mekân, kemiyet ve keyfiyet” etkilemekte olup yapılan tercihlere göre kavramın tariflerinde anlam daralması ve genişlemesi söz konusu olmaktadır. “Karn” kavramının kapsamı içindeki “zaman”, tarihin herhangi bir dönemine;

⁵⁰ Buhârî, “Menâkıb”, 23.

⁵¹ Buhârî, “Mevâkîtü’s-Salâh”, 40, “Keffâratü’l-Îmân” bölümünün beşinci bab başlığı.

⁵² Buhârî, “İstiskâ”, 26; “Fardu’l-Humus”, 3; “Bedu’l-Halk”, 11.

⁵³ Buhârî, “Hac” 7, 8, 9, 10, vd.

⁵⁴ Mâlik b. Enes, *el-Muvatta’*, 1: 366, “Hac”, 12.

⁵⁵ Buhârî, “Mevâkîtü’s-Salâh”, 24.

⁵⁶ Buhârî, “Ezân”, 1.

⁵⁷ Buhârî, “Menâkıb”, 23; “el-İ’tisâm”, 14.

⁵⁸ Buhârî, “Cenâiz”, 9, 13, 14, 15, 16.

⁵⁹ Buhârî, “Mevâkîtü’s-Salâh”, 25.

⁶⁰ Buhârî, “Meğâzî”, 80.

⁶¹ Buhârî, “Mezâlim ve’l-Gasb”, 15.

⁶² Buhârî, “Sulh”, 9.

⁶³ Mâlik b. Enes, *el-Muvatta’*, 1: 249.

⁶⁴ Buhârî, “Cumua”, 4; “Edâhî”, 7.

⁶⁵ Kurtubî, *el-Câmi’*, 8: 324.

“mekân”, çerçevesi belirlenmiş sınırlı bir yere; “kemiyet”, birliktelikteki sürenin mahiyetine ve “keyfiyet” ise bir hedef doğrultusunda birlikteğe işaretir. Bu faktörlere bağlı olarak “karn”ın geniş/genel ve dar/özel tanımları yapılmıştır.

2.1. “Karn”-Zaman İlişkisi ve Sürenin Tespiti

“Karn” ile ilgili yapılan tanımlarda tarifi etkileyen ortak etkenlerden biri zaman bilimidir. Zaman/Süre tayininde ihtilaf olup⁶⁶ bu sürenin on⁶⁷, yirmi⁶⁸, otuz⁶⁹, kırk⁷⁰, elli⁷¹, altmış⁷², yetmiş⁷³, seksen⁷⁴, doksan⁷⁵, yüz⁷⁶, yüzyirmi⁷⁷ yıla kadar değişen farklı sürelerle tekabül ettiği söylenmektedir. Subulu’s-Selâm eserinde San’ânî (ö. 1182/1768) on ila yüz yirmi yıl arasındaki -doksan hariç- onun katları olan her zaman kesitini söyleyenlerin var olduğunu ifade etmiştir. Farklı zaman tespitleri zamana daha parçacı veya bütüncül yaklaşımın tezahürü olup nesillerdeki değişim/dönüşüm anlayışındaki bakış açısını yansıtmaktadır.

İki rivâyet hadîs âlimlerinin “karn” ifadesinin yüz yıl yani asır şeklinde anlaşılmasına sebep olmuştur. Hz. Peygamber’in elini Abdullah b. Busr adlı çocuğun başına koyup “Bu genç bir karn/asır yaşar” buyurduğu ve onun yüz yıl yaşadığı rivâyet edilmektedir.⁷⁸ Ayrıca “Bu gecedен itibaren yüz sene başına kadar bugün yeryüzünde olanlardan hiç kimse kalmayacaktır”⁷⁹ rivâyetleri esas alınmış ve “karn” denildiğinde yüz sene ön plana çıkmıştır. Ancak “karn” kavramına bir insanın ortalama ömrü şeklinde yaklaşımında bulunanlar altmış, yetmiş veya seksen yıl⁸⁰; neslin içinde en uzun ömre sahip olan şeklinde bakanlar yüz veya yüz yirmi yıl; yaşlılığı ve çocukluk dönemini çıkararak da yirmi ila elli yıl arasında değerlendirdiği anlaşılmaktadır.

⁶⁶ İbn Hacer, *Fethu’l-Bârî*, 7: 5; San’ânî, *Subulu’s-Selâm*, 4: 401.

⁶⁷ San’ânî, *Subulu’s-Selâm*, 4: 401.

⁶⁸ Sofuoğlu, Mehmed, (1988), *Sahîh-i Buhârî ve Tercemesi*, İstanbul: Ötügen Yayınları, 5: 2440. (37 nolu dipnot)

⁶⁹ Sofuoğlu, *Sahîh-i Buhârî ve Tercemesi*, 5: 2440. (37 nolu dipnot)

⁷⁰ İbn Manzûr, *Lisânu’l-Arab*, 13: 333; İbnu’l-Esîr, *en-Nihâye*, 4: 51.

⁷¹ el-Hatîb eş-Şirbînî Şemsuddîn Muhammed b. Ahmed el-Kâhîrî, (1971), *es-Siracu’l-münîr fî’l-iâneti alâ ma’rifeti ba’di meânî kelâmi rabbina’l-hakîmi’l-habîr*, thk. İbrâhîm Şemsuddîn, Beyrut: Dâru’l-Kütübî’l-İlmiyye, 1: 477.

⁷² Kurtubî, *el-Câmi’*, 8: 325; Sofuoğlu, *Sahîh-i Buhârî ve Tercemesi*, 5: 2440. (37 nolu dipnot)

⁷³ Kurtubî, *el-Câmi’*, 8: 325; Sofuoğlu, *Sahîh-i Buhârî ve Tercemesi*, 5: 2440. (37 nolu dipnot)

⁷⁴ İbn Manzûr, *Lisânu’l-Arab*, 8: 333; Kurtubî, *el-Câmi’*, 8: 325; İbnu’l-Esîr, *en-Nihâye*, 4: 51; Sofuoğlu, *Sahîh-i Buhârî ve Tercemesi*, 5: 2440. (37 nolu dipnot)

⁷⁵ Hatîb eş-Şirbînî *es-Siracu’l-Munîr*, 1: 477.

⁷⁶ İbn Manzûr, *Lisânu’l-Arab*, 8: 333; İbnu’l-Esîr, *en-Nihâye*, 4: 51; San’ânî, *Subulu’s-Selâm*, 4: 401.

⁷⁷ İbn Manzûr, *Lisânu’l-Arab*, 8: 333; San’ânî, *Subulu’s-Selâm*, 4: 401; İbn Abdilberr, Ebu Ömer Yûsuf b. Abdillâh en-Nemerî, (1412), *el-İstîâb fî ma’rifeti’l-ashâb*, Beyrut: Dâru’l-Cîl, 1: 4.

⁷⁸ el-Hâkim, Ebû Abdullah Muhammed b. Abdullah en-Neysâbûrî, (1411), *el-Müstedrek ale’s-sahîhayn*. thk. Mustafa Abdulkâdir Atâ, Beyrut: Dâru’l-Kütübî’l-İlmiyye, 2: 599; 4: 545. Bu rivayetle ilgili ne Hâkim, ne de Zehebî bir yorum yapmıştır.

⁷⁹ Buhârî, “Mevâkîtü’s-Salâh”, 40; Müslim, “Fedâilu’s-Sahâbe”, 217; et-Tirmizî, Ebû İsâ Muhammed b. İsâ, (t.y.), *el-Câmiu’s-sahîh*, thk. Ahmed Muhammed Şâkir, Muhammed Fuâd Abdülbâki, İbrahim Atve Avd, Beyrut: Dâru İhyâi’t-Türâsî’l-Arabî, “Fiten”, 64. Tirmizî, bu hasen-sahih; Elbânî, sahîh hadîs demiştir; Ebû Dâvûd, Süleyman b. Eş’as es-Sicistânî, (1419), *es-Sünen*, thk. M. Nâsiruddin Elbânî, Riyad: Mektebetü’l-Maârif, “Melâhim”, 17; Ahmed b. Hanbel, Ebû Abdullah Ahmed b. Muhammed eş-Şeybânî, (1420), *el-Müsned*, thk. Şuayb Arnaût vdğr. Beyrut: Müessesetü’r-Risâle, 10: 222. Arnaût: İsnadı Şeyhayn’ın şartlarına göre sahihtir.

⁸⁰ Kurtubî, *el-Câmi’*, 8: 325.

Bu göreceli yaklaşımlarda “karn” için belli bir zaman tayin edilmek istense de açık ve net bir zaman dilimini belirlemek güçtür. Çünkü insan ömrünün değişkenliğine bağlı olarak artma ve eksilme olabileceği için “karn”, belirli bir zaman dilimi şeklinde takdir edilemez.⁸¹ Suyûtî’nin “karn” için “daha doğru olanın bir müddetle sınırlandırılmaması gerekir”⁸² ifadesi de bu görüşün daha önce dile getirilmiş olduğunu göstermektedir. Aslında o asırdaki insanların çoğunun ölümü sonrası “O karn/nesil son buldu”⁸³ denildiğinden akranların yoğun olduğu dönem, o nesle işaretler. Bu kanaatin ağır basmasında şairin,

“Senin içinde yaşadığın nesil geçip gitti mi?

Ve sonraki nesil arasında kalırsan, şüphesiz sen bir garipsin”⁸⁴ dizeleri de etkili olmuştur.

Kur’ân’da zamanı ifade eden pek çok farklı kelime yer almakta olup kapsam ve sınırlılıklarının birbirinden farklı kullanımları Arapçanın zenginliğine işaretler. Konumuz olan “karn” kavramının zaman yanında mekân ve nitelik/nicelik açısından bir nesle işaret etmesi bakımından diğerlerinden farklı olduğu açıktır. Şimdi diğer etken olan mekânı ele alalım.

2.2. “Karn”-Mekân İlişkisi ve Çevre Faktörü

“Zu’l-Karneyn” ile ilgili açıklamalarda dünyanın doğu ve batısına hâkim olması sebebiyle bu ismin verilmesi, “karn” kavramının mekânsal yönüne işaret ettiği ifade edilmişti. Ayrıca Kur’ân’da “karn”ın helak olan nesillerle bahsedildiği bazı ayetlerde “karye”⁸⁵ ve “kurâ”⁸⁶ ifadelerinin kullanılması da mekânla ilişkisini göstermektedir.

Râğîb İsfahânî (ö. 502/1108), “Karye, insanların toplandığı mekân veya insan topluluğu”⁸⁷ şeklinde iki tanım yapmıştır. Kur’ân’da “karye”, büyük şehir anlamında çerçevesi geniş manada kullanılmış⁸⁸ yorumu yanında olayın cereyan ettiği yer şeklinde değerlendirilerek çerçevesini daraltanlar da olmuştur.⁸⁹ “Karn”, “karye” ve “helak” kavramların birlikte kullanımı söz konusu olduğundan “karn” kavramıyla peygamberin tebliğ ettiği hak ve hakikatin ulaştığı mekânları kapsamaması daha doğruya yakındır. Bu tarifler ve açıklamalarda mekânın varlığına rağmen o bölgedeki kemiyet ve keyfiyet ayrımında bir esnekliğin söz konusu olduğu görülmektedir.

⁸¹ Râzî, *Mefâtîhu’l-Gayb*, 7: 131.

⁸² el-Azîmâbâdî, Ebu’t-Tayyib Şemsulhak Muhammed b. Emîr Ali, (1415), *Avnu’l-ma’bûd şerhu süneni Ebî Dâvûd*, Beyrut: Dâru’l-Kütübî’l-İlmiyye, 12: 267.

⁸³ Râzî, *Mefâtîhu’l-Gayb*, 12: 131.

⁸⁴ Kurtubî, *el-Câmi’*, 8: 324.

⁸⁵ el-Bakara 2/58, 259; en-Nisâ’ 4/75; el-En’am 6/123; el-A’râf 7/4, 94, 161, 163; Yûnus 10/98; Yûsuf 12/82; el-Hicr 15/4; en-Nahl 16/112; el-İsrâ’ 17/16, 58; el-Kehf 18/77; en-Enbiyâ’ 21/6, 11, 74, 95; el-Hac 22/45, 48; el-Furkân 25/40, 51; eş-Şuarâ’ 26/208; en-Neml 27/34; el-Kasas 28/58; el-Ankebût 29/31, 34; Sebe’ 34/34; Yâsîn 36/13; ez-Zuhruf 43/23; Muhammed 47/13; et-Talâk 65/8.

⁸⁶ el-En’am 6/92, 131; el-A’râf 7/96, 97, 98, 99, 101; Hûd 11/100, 102, 117; Yûsuf 12/109; el-Kehf 18/59; el-Kasas 28/59; Sebe’ 34/18; eş-Şûrâ 42/7; el-Ahkâf 46/27; el-Haşr 59/7, 14.

⁸⁷ İsfahânî, *Müfredât*, 669.

⁸⁸ Seyyid Kutup, (1423), *Fî Zilâli’l-Kur’ân*, Kahire: Dâru’s-Şurûk, 4: 2025.

⁸⁹ Râzî, *Mefâtîhu’l-Gayb*, 18: 152.

Helak olan nesillerin belirli bir mekânı vardır. Bu sebeple “Karn”ın tariflerinde belirli bir mekân söz konusu olurken bir lider etrafında “bunyân-ı mersûs” gibi toplanma yani bir insanın uzuvları şeklinde bütünleşen insan topluluğu mu yoksa bir inancı veya düşüncüyü benimseyenlerin geneli mi sorusu nitelik ve nicelik hususunu ortaya çıkarmaktadır.

2.3. “Karn”-Nitelik/Nicelik İlişkisi ve Birliktelik

Kur’ân’da Nûh kavminin tufan ile helakı⁹⁰, Âd kavminin korkunç bir gürültü ile helakı⁹¹, Semûd kavminin şiddetli gök gürültüsü ile helakı⁹², Lût kavminin gökten bir azap ile helakı⁹³ hakkında bilgi verilirken nesillerin sayısı hakkında bilgi verilmemektedir. Fakat örneğin, Hz. Nûh’un gemisine az sayıda binen mü’min⁹⁴, Hz. Lût’a çok az sayıda iman edilmesi o bölgede inanmayanların sayısının daha hâkim durumda olduğunu göstermektedir.⁹⁵ Hatta Hûd suresinin on birinci ayetinde inansalar dahi insanların yapılan kötülükleri görmezden gelmeleri eleştirilmiş, sapkınlara müdahale etmeleri gerektiği vurgulanmıştır. Dolayısıyla helak olan toplumlarda inançla birlikte emr-i bi’l- ma’rûf nehy-i ani’l-münkeri taşıyanların çok az olduğu anlaşılmaktadır. Bu yüzden ayetlerde “karn” ile bahsedilen nesiller, peygamberlere isyan edip inanmayan, hak ve hakikate karşı çıkıp zulme ve günaha dalan çoğunluğun egemen olduğu toplumlar kastedilmektedir. Kavmi helak olan peygamberlerin kendilerine inananların sayısı da hep azınlıkta kalmaktadır. İyilik ve fazilet sahibi olmalarına rağmen kötülüğün galebe çaldığı ortamlarda onlara yol göstermeyen veya uyarmayanlar da helak olan tarafta kalmaktadır. “Karn”ın olumsuz anlamla kullanılması durumunda inananların sayısının az, niteliğinin ise kenetlenmiş olması şeklinde anlaşılmaktadır.

“İnsanların en hayırlısı içlerinde gönderildiğim nesildir/asırdır...”⁹⁶ hadîs rivâyetindeki “karn” ile ilgili muhaddislerin genel yorumunun sahâbe olduğu öne çıkmaktadır.⁹⁷ “Karn”ın helak ile birlikte kullanıldığı ayetlerde inanmayanlar, bu hadîs rivâyetinde ise inananlar/sahâbe kastedilmesi dikkat çekmektedir. Âlimlerin sahâbeye yükledikleri niteliğe bağlı olarak tanımlarda farklılıklar söz konusu olmuş ve buna bağlı olarak sahâbenin niceliği de etkilenmektedir. Bu tanımlar içerisinde sahâbe kavramını geniş tutanlar “Allah Resûlü’nü gören her Müslüman sahâbîdir”⁹⁸ diye tarif ederken dar tutanlar ise “Hz. Peygamber’in

⁹⁰ el-Ankebût 29/14; Nuh 71/25.

⁹¹ Fussilet 41/15; el-Ankebût 29/37-38.

⁹² en-Neml 27/45; eş-Şems 91/13-14.

⁹³ en-Enbiyâ’ 21/74; el-Ankebût 29/33, 34; en-Neml 27/54, 55.

⁹⁴ Seyyid Kutup, *Fî Zilâli’l-Kur’ân*, 5: 2727.

⁹⁵ Kurtubî, *el-Câmi’*, 16: 29.

⁹⁶ Müslim, “Fedâilu’s-Sahâbe”, 210-215.

⁹⁷ İbn Hacer, *Fethu’l-Bârî*, 7: 5-8; en-Nevevî, Ebû Zekeriyâ Yahyâ b. Şeref, (1392), *Şerhu sahihi Müslim (el-Minhâc)*, Beyrut: Dâru İhyâit-Turâsî’l-Arabî, 16: 84; es-Sehâvî, Ebu’l-Hayr Şemsüddin Muhammed b. Abdirrahman b. Muhammed, (1403), *Fethu’l-mugîs bi-şerhi elfiyeti’l-hadîs*, Lübnan: Dâru’l-Kütübî’l-İlmiyye, 3: 111.

⁹⁸ el-Hatîb el-Bağdâdî, Ebû Bekr Ahmed b. Ali, (t.y.), *el-Kifâye fî ilmi’r-rivâye*, thk. Ebû Abdillâh es-Sûrikî, Medine: Mektebetü’l-İlmiyye, 50; İbn Hacer, Ebu’l-Fazl Şihâbuddin Ahmed İbn Hacer el-Askalânî, (1412), *el-İsâbe fî temyîzi’s-sahâbe*, thk. Ali Muhammed Becâvî, Beyrut: Dâru’l-Cîl, 1: 7.

kendisiyle hususiyet kesbettiği, kendisinin de onunla hususiyet kesbettiği kimsedir”⁹⁹ diye tanım yapılmaktadır. “Karn” ile ilgili ayetlerde olumsuz anlamda büyük çoğunluk kastedilmekte olduğuna göre bu hadîs rivâyetinde de olumlu anlamda çokluğa işaret etmesi şeklinde okumak daha uygun olabilir. Örneğin Zurâre b. Evfâ (ö. 93/712), “karn”ı yüzyirmi sene olduğu görüşünü ifade ederek Hz. Peygamber’i gören her Müslüman’ı karn kapsamına dâhil etmiştir.¹⁰⁰

“Karn”a zaman, mekân ve nitelik/nicelik gibi boyutları incelendikten sonra kavramı bütün olarak ele alalım.

2.4. “Karn”ın Anlam Yelpazesine Bütünsel Yaklaşım

“Karn”ın sözlük anlamına, Kur’ân ve hadîs rivâyetlerindeki kullanımlarına derinlemesine bakıldığında manalarında belli bir oranda ilişki, ilinti ve benzerlik söz konusu olduğu anlaşılmaktadır. Bu yakın irtibata rağmen her anlamında kati olmayan bir tahdit dikkati çekmektedir. Dolayısıyla kelimeler arasında anlam çeşitliliğinde bütünsel yaklaşım yapılırken sınırları netleştirmek ya da tercihte bulunmak da önem kazanmaktadır. “Karn” ve müştaklarıyla ilgili âlimlerin yaklaşımlarını tespit ederek konunun daha iyi anlaşılmasını sağlayalım.

İbn Abbas (ö. 68/687) “karn”ı, geçen ümmetler¹⁰¹ şeklinde çok genel bir tarifte bulunmuştur. Vâhidî (ö. 468/1076), İbn Abbâs’ın bu genel ifadesini bir nesil, ümmet¹⁰² şeklinde açıklama yoluna gitmiştir. Kurtubî (ö. 671/1273) de İbn Abbâs gibi insanlardan bir ümmet şeklinde açıklamıştır.¹⁰³ Kurtubî, devamla “karn”ı kendi asrındaki her bir âlem şeklinde açıklamıştır.¹⁰⁴ Buradaki “âlem” ise aynı ortamda yaşama, içinde bulunulan topluluk anlamında kullanılmıştır. Arap dilinde birbirleriyle birlikte bulunulan âlem anlamını ‘karn’dan türeyen “iktirân” kavramı karşılamaktadır.¹⁰⁵

Vâhidî “karn”ı, dünyanın yaratılışından kıyametin kopacağı uzun dönem sürecindeki bir zaman diliminde birlikte yaşayan insan topluluğu¹⁰⁶ şeklinde açıklamıştır. Vâhidî, kavramı zaman açısından açıklamasına rağmen zamanın dilim, kesit veya bölümüne net olarak işaret etmemiştir. Bu eksikliği fark eden Fahreddin Râzî (ö. 606/1210), bu ifadeyi açıklama cihetine gitmiştir: “Karn, bir topluluğun bir araya geldiği ve ölüm ile birbirinden ayrıldığı bir zamandır. Çünkü o nesilden sonra gelenler, yine belli bir zamanda birlikte yaşamış diğer bir topluluktur,

⁹⁹ Suyûtî, Ebu’l-Fadl Celâluddîn Abdurrahman b. Ebî Bekr, (1417), *Tedribu’r-Râvî fî Şerh-i Takrîbi’n-Nevâvî*, I-II, Beyrut: Dâru’l-Kütübi’l-İlmiyye, 2: 124.

¹⁰⁰ es-Sehâvî, *Fethu’l-Mugîs*, 3: 334.

¹⁰¹ el-Fîrûzâbâdî, Ebu’t-Tâhir Mecdüddîn Muhammed b. Ya’kûb b. Muhammed, (1412), *Tenvîru’l-mikbas min tefsîru ibn Abbas*, Beyrut: Dâru’l-Kütübi’l-İlmiyye, 138.

¹⁰² el-Vâhidî, Ebu Hasan Ali b. Ahmed, (1430), *et-Tefsîru’l-basît*, thk. Lecne İlmiyye, Câmiatü’l-İmam Muhammed b. Suûd el-İslâmiyye, 8: 18.

¹⁰³ Kurtubî, *el-Câmi’*, 8: 324.

¹⁰⁴ Kurtubî, *el-Câmi’*, 8: 324.

¹⁰⁵ Kurtubî, *el-Câmi’*, 8: 324.

¹⁰⁶ Vâhidî, *et-Tefsîru’l-Basît*, 8: 18.

binaenaleyh diğ er bir nesildir. Bunun delili Hz. Peygamber'in, "Nesillerin en hayırlısı, içinde bulunduğ um nesildir" ¹⁰⁷ hadîsidir. ¹⁰⁸ Fahreddin Râzî, "karn" kelimesinin "akrân" kelimesinden müştak olduğunu belirtir. ¹⁰⁹ "Akrân" ise yaş, makam ve mevki bakımından birbirine yakın olan ve birbirini andıran kişiler için kullanılır.

İbnu'l-Esîr (ö. 606/1210), "Karn; belli bir zamanda yaşamış insanların ortalama ömürlerinin takdiri olarak tespit edilen zaman dilimidir." ¹¹⁰ İsfahânî (ö. 502/1108), "Karn; doğum/yaş, cesaret ve kuvvette yakın olan gruptur." ¹¹¹ İbn Hacer, (ö. 852/1449) "Karn, her hangi bir zamanda, hedeflenen şeylerin birinde ortak hedef doğrultusunda yaşayan insanlardır." ¹¹² Fîrûzâbâdî (ö. 817/1415), "Karn; bir zaman ehli olan bir milletten sonra gelen diğ er millettir." ¹¹³

Elmalılı Hamdi Yazır, "karn"ın iki manasından birinin müddet/dönem açısından bir zaman ahalisini oluşturan toplumdur. Diğ er anlamı olarak fertlerin birbirine yaklaşması veya bir peygamber, âlim ya da reis gibi büyük şahsiyete yaklaşması şeklinde açıklamıştır. ¹¹⁴

"Karn"ın kelime anlamındaki anlam sınırlandırmasına daha önce işaret edilmişti. Bir kavramın mana daralmasının en belirgin göstergesi iki ucun varlığına işaret eden anlamıdır. Örneğ in, asır/yüzyıl, sonsuz zaman içinde muayyen bir bölüme/dilime belirtir. Tariflerde belirli bir dönem ve bölgede yaşayan toplumu oluşturan nesil anlaşılmaktadır. Müştaklarıyla bir bütün olarak değerlendirildiğ inde beraber ve birlikteliğ e bağı lı olarak özel yakınlığ a vurgu ön plandadır. Karn/Kurûn ile ayetlerin işaret ettiğ i nesillerin hepsinin geçmiş kavimler olması yani vahyin indiğ i dönemki ve sonraki nesillerle ilgili olmaması dikkat çekicidir. Hatta daha ilginç "karn" kavramı Kur'ân'da genel olarak helak ile birlikte kullanılarak olumsuz bir ifade ile o neslin helakı olduğ u gibi zürriyetinin de yok edildiğ i anlamına gelmektedir. Bu olumsuz kullanımları yanında özellikle hadîs rivayetlerinde olumlu anlamda kullanımlarına da temas edildi. "İnsanların en hayırlısı içlerinde gönderildiğ im nesildir/asırdır..." ¹¹⁵ Bu durum "karn" kavramının anlam zenginliğ ine işaret eder. Bu açıklamalardan sonra bir tanım denemesi yapıldıktan sonra "karn" ile Kur'an'da geçen topluluk isimleri arasındaki farka işaret etmek kavramın anlaşılmasına yardımcı olacaktır. Karn, "Zaman, mekân ve keyfiyet birlikteliğ ini yoğun yaşayan bir grubun ortak hedef doğrultusunda bir lider etrafında veya karşısında kümelenmesi" şeklinde açıklanabilir.

¹⁰⁷ Buhârî, "Şehâdât", 9; "Fedâilu Ashâb", 1; "Rikâk", 7; "Eymân" 10, 27.

¹⁰⁸ Râzî, *Mefâtihu'l-Gayb*, 12: 131.

¹⁰⁹ Râzî, *Mefâtihu'l-Gayb*, 12: 131.

¹¹⁰ İbnu'l-Esîr, *en-Nihâye*, 4: 51.

¹¹¹ İsfahânî, *Müfredât*, 667.

¹¹² İbn Hacer, *Fethu'l-Bârî*, 7: 5.

¹¹³ Fîrûzâbâdî, *el-Kâmûsu'l-Muhît*, 1224.

¹¹⁴ Elmalılı Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur'an Dili*, 3: 324.

¹¹⁵ Müslim, "Fedâilu's-Sahâbe", 210-215.

3. KUR'ÂN'DA KULLANILAN TOPLULUK İSİMLERİ

Karn kavramının Kur'ân'daki kullanımından sonra Kur'ân'da topluluk anlamı içeren bazı kelimelerin incelenmesi ve farklarına işaret etmek gerekir.

3.1. Millet

“Millet” kavramı Kur'ân'da onbeş yerde geçmektedir.¹¹⁶ Kelimelerin değişimine daha önce işaret edildiği gibi “millet” kelimesi de zaman içinde değişim ve dönüşüme uğramıştır. Günümüz Türkçesinde millet, genellikle belli bir toprak parçası üzerinde yaşayan ve birbirleriyle dil, tarih, kültür, duygu ve gelenek bağı bulunan ayrıca birlikte yaşama isteğini paylaşan topluluk anlamında kullanılarak İslâmî literatürde taşıdığı dinî içeriğinden soyutlanmıştır.¹¹⁷ Ancak Kur'ân'da millet kavramı genellikle din anlamında kullanılmıştır.¹¹⁸ Örneğin; “**Dinlerine** uymadıkça Yahudiler de Hıristiyanlar da asla senden razı olmayacaklardır...”¹¹⁹ ve “...Hanîf olarak İbrâhîm'in **dinine** uy...”¹²⁰ Bu iki ayette olduğu gibi diğer ayetlerde¹²¹ de millet kavramı din anlamında kullanılmıştır. Hadislerde de aynı anlam çerçevesinde kullanılmıştır.¹²² Din ise hak/ilahî veya batıl/beşerî olsun aşkın bir varlıkla irtibat kurularak akli da aşan yönleriyle bireysel olmaktan ziyade toplumsal yönü ağır basan, iyiye ve güzele yönlendirerek dünyevî ve uhrevî karşılığı barındıran bir yapıdır. Burada din kavramının konumuzla ilgili yönü toplumsal ve manevi bir bağ ile kurulan cemaat olmasıdır.¹²³

“Karn” kavramının helak ile ilgili ayetlerde kullanımı tespit edilmişti. Yukarıda verilen anlamıyla birlikte düşünüldüğünde “karn” kavramının anlamını “millet” yani “din” kavramı karşılar mı sorusu akla gelmektedir. “Din” anlamındaki “Millet”, içinde bulunulan zamanla birlikte geçmiş ve geleceği içermesi, daha geniş zaman ve mekânı kapsaması yönüyle “karn” kavramından daha kapsamlı olduğu açıktır. Ayrıca “karn”ın helakı ile hak ve hakikatin dışındaki o çevre kastedilirken “millet” yani “din” kavramından daha geniş bir çevre amaçlandığından farklılık arz etmektedir. Dolayısıyla “millet” kavramı “karn” kavramını karşılamamaktadır.

¹¹⁶ M. Fuâd Abdulbâkî, *Mu'cemu'l-Müfehres*, 626.

¹¹⁷ Recep Şentürk, “Millet”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (Ankara: TDV Yayınları, 2005), 30: 66; Ayrıca bkz. Zülfikar Durmuş, Kur'an-ı Kerim'de Sosyal Gruplar, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 3 (2003): 31.

¹¹⁸ el-Bakara 2/120; en-Nahl 16/123.

¹¹⁹ el-Bakara 2/120.

¹²⁰ en-Nahl 16/123.

¹²¹ Örnekler için bkz. el-A'râf 7/89; Yûsuf 12/37; Sâd 38/7.

¹²² “Her doğan, İslâm fitratı üzerine doğar. Sonra, anne-babası onu Hristiyan, Yahudi veya Mecusi yapar.” Müslim, “Kader”, 23.

¹²³ Kamil Çakın, *Hadislerde “Din” Kavramı*, Dinler Tarihi Derneği Yayınları, Ankara 2000, 2: 21.

3.2. Ümmet

Günümüzde ümmet, bir peygamberin tebliğ ettiği dine inanan veya o dine muhatap olanların meydana getirdiği topluluk anlamındadır.¹²⁴ “Ümmet” kavramı Kur’ân’da çoğulu “ümme” ile birlikte altmış iki yerde geçmektedir. Kur’ân’da a) Din: “Şüphesiz bu (İslâm), tek ümme (din) olarak sizin ümmetiniz (dininiz)dir...”¹²⁵, b) Topluluk: “...Sizden önce gelip geçmiş cin ve insan ümme (din) ile birlikte ateşe girin...”¹²⁶, c) Önder: “Şüphesiz İbrahim, Allah’a itaat eden, hakka yönelen bir önder idi...”, d) Zaman: “Zindandaki iki kişiden kurtulmuş olanı, nice zamandan sonra (Yûsuf’u) hatırladı...” gibi farklı anlamlarda kullanımları söz konusudur.¹²⁷ Hadislerde ümmet genellikle Hz. Peygamber’e inanan bütün inananlar anlamında kullanılmıştır. Örneğin, “... Her ümmet, kendi peygamberine tabi olur...”¹²⁸

“Ümmet” kavramının anlamlarındaki **dini bir önderin** etrafındaki **topluluk** yönü “karn” a yüklenen anlam ile paralellik arz etse de “ümme” kavramındaki zamanın daha uzun boyutlu olması “karn” ın zaman yönünün daha kısa bir dönemi içermesi sebebiyle farklılık arz etmektedir. Ayrıca “karn” ın helakı ile hak ve hakikatin dışındaki o çevre kastedilirken “ümme” ile daha geniş bir çevre amaçlanması sebebiyle farklılık belirgindir. Bu yönüyle ümmet ile karn kavramı birbirini karşılamamaktadır.

3.3. Kavim

Kavim, birbirleri arasında dil, kültür, gelenek ve örf birliği bulunan topluluk veya dini bir otoriteye/peygambere bağlı cemaattir. “Kavim” kavramı Kur’ân’da tekil olarak 383 yerde geçmektedir. Kur’ân’da “kavim” neseb bağı¹²⁹ içeren dar anlamı yanında çoğunlukla genel anlamıyla topluluk¹³⁰ anlamında kullanılmıştır. “Kavim”, Kur’ân’da hem olumlu hem de olumsuz topluluklar için kullanılmıştır. Allah’a ve ahirete iman eden¹³¹, adaletli¹³², aklını kullanan¹³³, bilgili¹³⁴, salih¹³⁵, ibret alan kavimler yanında kâfir¹³⁶, fâsık¹³⁷, zalim¹³⁸, sapık¹³⁹, fesat¹⁴⁰, bilmeyen¹⁴¹ topluluklardan da bahsedilir. Hadislerde de olumlu ve olumsuz

¹²⁴ Halil İbrahim Bulut, “Ümmet”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (Ankara: TDV Yayınları, 2012), 17: 308.

¹²⁵ en-Enbiyâ’ 21/92.

¹²⁶ el-A’râf 7/38.

¹²⁷ Daha ayrıntılı bilgi için bkz. İsmail Yakıt, (2017), *İslâm’ı Anlamak*, İstanbul: Ötüken Neşriyat, 353.

¹²⁸ Buhârî, “Tefsîr”, 191.

¹²⁹ Yûnus 10/74; er-Rûm 30/47.

¹³⁰ el-Bakara 2/250, 258 vd.

¹³¹ el-Mücâdele 58/22.

¹³² en-Neml 27/ 60.

¹³³ er-Ra’d 13/4.

¹³⁴ Fussilet 41/3.

¹³⁵ el-Mâide 5/84.

¹³⁶ el-Bakara 2/286.

¹³⁷ el-Mâide 5/26.

¹³⁸ Âl-i İmrân 3/86.

¹³⁹ el-En’am 6/77.

¹⁴⁰ el-Ankebût 29/30.

¹⁴¹ et-Tevbe 9/6.

topluluklar için kullanılmıştır.¹⁴² Bir soydan gelme açısından “karn” kavramından daha dar anlamlı olan “kavm” kavramı, öncesi ve sonrasını kapsamı yönüyle de “karn”dan daha geniş anlamlıdır.

3.4. Fırka/Ferîk

Kur’ân’da “fırka” bir yerde geçmektedir. Bu ayette¹⁴³ “fırka”, büyük çoğunluktan kendilerine has özellikleri yönüyle ayrılan küçük topluluktur. “Ferîk” ise Kur’ân’da otuz üç yerde geçmektedir. Bir bütünü oluşturan topluluğun bir kesimi, bir takım insanları anlamındadır. Günümüzde daha çok Kalam ve Mezhepler Tarihi alanında bir terim olarak kullanılan fırka, siyasî ve itikadî mezhepler için kullanılmaktadır. “Fırka”, siyasî veya itikadî alanda fikren homojen gruplar için kullanılırken “karn” ise hak ve hakikatin dışındaki farklı olan bütüne işaret eder. “Karn” kendi dönemiyle sınırlı iken “fırka” ise fikren geçmiş ve geleceği kapsamı yönüyle ayrılmaktadır.

3.5. Fie

Kur’ân’da on bir yerde geçmektedir. Bir grup insan, cemaat, bölük anlamında kullanılmaktadır. Genellikle savaş¹⁴⁴ veya bir musibet¹⁴⁵ gibi zor zamanda yardım edebilecek yakın kimseler için kullanılmaktadır. “Karn”, “fie” kelimesine göre daha uzun zaman ve genel birliktelik için kullanılmaktadır. “Fie”, dar bir zamanda belli bir amaç için bir zorluğa karşı bir araya gelenler için kullanılmaktadır.

3.6. Şa’b

Kur’ân’da ‘şa’b’ın çoğulu olan ‘şuûb’ kelimesi geçmektedir.¹⁴⁶ Şöhretli bir ataya dayanan insan topluluğunu kapsayan büyük kabiledir.¹⁴⁷ Birden fazla kabileyi içine alması sebebiyle etnik kökenden ziyade kültürel birliktelik daha ön plana çıkmaktadır. İrkî yönünün olması ve “karn”a göre kapsamının daha dar olması karn ile aynı anlamda olmadığına işarettir.

Bu kavramların dışında Kur’an’da topluluğa işaret eden kavramlar arasında karye¹⁴⁸, medine¹⁴⁹, kabile¹⁵⁰, zümre¹⁵¹, cemâ/cem’u¹⁵², hizb/ahzâb¹⁵³, ma’şer¹⁵⁴, şîa¹⁵⁵, taife¹⁵⁶,

¹⁴² el-Hâkim, *el-Müstedrek*, 3: 18. Bu rivayetle ilgili ne Hâkim, ne de Zehebî bir yorum yapmıştır.

¹⁴³ et-Tevbe 9/122.

¹⁴⁴ el-Bakara 2/249; Âl-i İmrân 3/13; en-Enfâl 8/16-45.

¹⁴⁵ el-Kehf 18/43; el-Kasas 28/81.

¹⁴⁶ el-Hucurât 49/13.

¹⁴⁷ el-Kurtubî, *el-Câmi’*, 19: 44.

¹⁴⁸ el-Bakara 2/58, 259; en-Nisâ’ 4/75; el-En’am 6/123; el-A’râf 7/4, 94, 161, 163; Yûnus 10/98; Yûsuf 12/82; el-Hicr 15/4; en-Nahl 16/112; el-İsrâ’ 17/16, 58; el-Kehf 18/77; en-Enbiyâ’ 21/6, 11, 74, 95; el-Hac 22/45, 48; el-Furkân 25/40, 51; eş-Şuarâ’ 26/208; en-Neml 27/34; el-Kasas 28/58; el-Ankebût 29/31, 34; Sebe’ 34/34; Yâsîn 36/13; ez-Zuhuruf 43/23; Muhammed 47/13; et-Talâk 65/8.

¹⁴⁹ et-Tevbe 9/101, 120; el-Hicr 15/67.

¹⁵⁰ el-Hucurât 49/13.

¹⁵¹ ez-Zümer 39/71, 73.

¹⁵² el-Kamer 54/45; eş-Haşr 59/14.

sulle¹⁵⁷, ashâb¹⁵⁸, ehl/âî¹⁵⁹, mele'¹⁶⁰, mutraf¹⁶¹, fevç¹⁶², usbe¹⁶³ benzeri topluluk isimleri karn kavramına göre daha dar anlamda ve farklı kullanımlara sahiptir.

Kur'an'da geçen sosyal grupların genel özelliği ya bir etnik yapı ya da bir zihniyet etrafında kümelenmeleridir. Kur'ân'da "karn", bir dini lider etrafında toplananlara karşı çıkan insanların bütünüdür. Yani bir parçanın dışındaki genel yapı kastedilmektedir. Böyle bir kullanım diğer topluluk isimlerinin hiç biri için geçerli değildir. Örneğin, "**Onlardan önce nice nesilleri helâk ettiğimizi görmediler mi?**"¹⁶⁴ ayetinde "karn" ifadesinin yerine millet, ümmet veya diğer topluluk isimleri düşünüldüğünde anlamı tam karşılamadığı açık ve nettir. Çünkü "karn" kavramında külliyyat içindeki cüzün varlığından dolayı diğer topluluk isimleriyle ayrılmaktadır.

Hadîs rivâyetlerinde ise bir peygamberin yaşadığı dönemde kendisine inananların bütünüdür. Yani bir lider veya düşüncenin etrafında oluşmuş gruptur. Diğer topluluk isimleri de mahiyet açısından farklılık arz etse de benzer bir kullanıma sahiptir. Bu yönüyle "*İnsanların en hayırlısı içlerinde gönderildiğim nesildir/asırdır...*"¹⁶⁵ hadîs rivâyetinde "karn" kavramının yerine diğer topluluk isimlerinin bazıları uygunluk arz etse de tam olarak anlamını karşılamadığı aşikârdır. Bu yüzden Kur'ân ve hadîs rivâyetlerinde kullanılan topluluk isimlerin bazılarıyla benzerlik veya yakınlık olsa da zaman, mekân veya nitelik/nicelik açısından önemli temel farklar söz konusudur.

SONUÇ

Bazı kelimelerin başka bir dilde tam karşılığı olmadığı gibi bazen aynı dil içinde bir sözcüğün anlamını bütün olarak yansıtacak eş anlamlı kavram da bulunmayabilir. Yakın anlamlı kelimelerin çokluğuna rağmen farklı manalar yüklenmesi bir dilin zenginliğine işaret olup bu durum özellikle zıt anlamı kendisinde barındıran kelimeler için söz konusudur. Kur'ân'da "karn" kavramının, kuvvet ve iktidar sahiplerinin hak ve hakikat karşısında sınır tanımamazlıkları ve onların helakı ile birlikte kullanılması sebebiyle olumsuz; "karn rivâyetinde" cahiliye dönemini bitiren ve asr-ı saadet dönemini yaşamış olan sahâbeyi

¹⁵³ el-Mâide 5/56; el-Kehf 18/12; el-Mü'minûn 23/53; er-Rûm 30/32; Fâtır 35/6; el-Mücâdele 58/19, 22; Hûd 11/17; er-Ra'd 13/36; Meryem 19/37; el-Ahzâb 33/20, 22; Sâd 38/11, 13; Mu'min 40/5, 30; ez-Zuhuf 43/65.

¹⁵⁴ er-Rahmân 55/33.

¹⁵⁵ Meryem 19/69.

¹⁵⁶ el-Müzzemmil 73/20.

¹⁵⁷ el-Vâkıa 56/13, 39, 40.

¹⁵⁸ el-Bakara 2/39, 81, 82; en-Nisâ' 4/47; el-Mâide 5/10, 29 vd.

¹⁵⁹ el-Bakara 2/49, 50; Âl-i İmrân 3/11, 121; en-Nisâ' 4/75; el-A'râf 7/83, 100, 123, 130; en-Enfâl 8/52, 54; Hûd 11/46, 117, 81; İbrâhîm 14/6; el-Hicr 15/65; el-Kehf 18/77; Meryem 19/55; Tâhâ 20/10, 132; el-Kasas 28/4, 15, 29, 59; el-Ankebût 29/31, 33; el-Ahzâb 33/13; el-Mü'min 40 /28, 45, 46; el-Kamer 54/41.

¹⁶⁰ el-A'râf 7/75, 88; Hûd 11/27; eş-Şuarâ' 26/34-35 vd.

¹⁶¹ el-İsrâ' 17/16; Sebe' 34/34; ez-Zuhuf 43/23; el-Vâkıa 56/45; el-Mü'minûn 23/64.

¹⁶² el-Mülk 67/8.

¹⁶³ Yûsuf 12/8, 14; en-Nûr 24/11.

¹⁶⁴ el-En'am 6/6.

¹⁶⁵ Müslim, "Fedâilu's-Sahâbe", 210-215.

kastetmesi sebebiyle olumlu anlam yüklenmesi kavramı nevi şahsına münhasır kılmaktadır. Kur'ân'da pek çok topluluk isminin kullanılmasına rağmen diğer kavramlar, "karn" kavramını tam olarak karşılamamaktadır.

Kur'ân'da "karn" kavramının müştakları incelendiğinde yakın arkadaş, dost, yakın olan ve birbirine bağlı; hadîs rivâyetlerinde başın iki tarafındaki çıkıntı, çift, denk ve beraber olma anlamları ön plana çıkmaktadır. Bu yüzden "karn", nesil ve asır sözcüklerinden daha özel bir anlam ifade etmektedir. Çünkü "karn" kavramının içeriğini etkileyen zaman, mekân ve nitelik/nicelik unsurları söz konusudur. Zaman için farklı seneler ifade edilse de insan ömrünün değişkenliği sebebiyle süreyi belirlemek zordur, -takdiri durumunda- toplumda akranların yoğun olduğu yaklaşık otuz yıl daha ağır basmaktadır. Mekân açısından dar bir alanı, nitelik yönüyle kaynaşmış ve bütünleşmiş toplumu, nicelik açısından çağrının ulaştığı kişileri içine alır. Kavrama ister müspet ister menfî anlam yüklensin bu unsur ve yaklaşımların bilinmesi ve belirtilmesi gerekir. Bu yüzden belli bir zamanda, belirli bir mekânda nitelik olarak bir bütünlük arz eden toplumun müşterek hedef doğrultusunda bir reisin/liderin yanında veya karşısında yer alması şeklinde yapılacak açıklama nesil veya asır ile kastedilenden ne anlaşılması gerektiğini netleştirecektir.

KAYNAKÇA/REFERENCE

- Ahmed b. Hanbel, Ebû Abdullah Ahmed b. Muhammed eş-Şeybânî. (1420). *el-Müsned*. thk. Şuayb Arnaût vdğr. Beyrut: Müessesetü'r-Risâle.
- el-Azîmâbâdî, Ebu't-Tayyib Şemsulhak Muhammed b. Emîr Ali. (1415). *Avnu'l-ma'bûd şerhu süneni Ebî Dâvûd*. Beyrut: Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye.
- el-Buhârî, Ebû Abdullah Muhammed b. İsmâîl. (1400). *Sahîhu'l-Buhârî*, thk. Muhammed Fuâd Abdülbâki, Muhibbuddin el-Hatîb, Kusayy Muhibbuddin el-Hatîb. Kahire: el-Matbaatü's-Selefiyye.
- Bulut, Halil İbrahim. "Ümmet". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 17: 308-309. Ankara: TDV Yayınları, 2012.
- Çakın, K. (2000). Hadislerde "din" kavramı. *Dinler Tarihi Derneği Yayınları*, 2, 15-21.
- Durmuş, Zülfikar. Kur'an-ı Kerim'de Sosyal Gruplar. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 3 (2003): 17-46.
- Ebû Dâvûd, Süleyman b. Eş'as es-Sicistânî. (1419). *es-Sünen*. thk. M. Nâsiruddin Elbânî, Riyad: Mektebetü'l-Maârif.
- Elmalılı Hamdi Yazır. (1993). *Hak dîni Kur'an dili*. İstanbul: Çelik-Şura Yayınları.
- Erul, Bünyamin. (2010). *Sahabenin sünnet anlayışı*. Ankara: TDV Yayınları.
- el-Fîrûzâbâdî, Ebu't-Tâhir Mecduddîn Muhammed b. Ya'kûb b. Muhammed. (1426). *el-Kâmûsu'l-muhît*. Beyrut: Müessesetü'r-Risâle.
- el-Fîrûzâbâdî, Ebu't-Tâhir Mecduddîn Muhammed b. Ya'kûb b. Muhammed. (1412). *Tenvîru'l-mikbas min tefsîru ibn Abbas*. Beyrut: Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye.
- el-Hâkim, Ebû Abdullah Muhammed b. Abdullah en-Neysâbûrî. (1411). *el-Müstedrek ale's-sahîhayn*. thk. Mustafa Abdulkâdir Atâ. Beyrut: Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye.
- el-Hatîb el-Bağdâdî, Ebû Bekr Ahmed b. Ali. (t.y.). *el-Kifâye fî ilmi'r-rivâye*. thk. Ebû Abdillâh es-Sûrikî. Medine: Mektebetü'l-İlmiyye.

- el-Hatîb eş-Şirbînî Şemsuddîn Muhammed b. Ahmed el-Kâhirî. (1971). *es-Siracu'l-münîr fî'l-iâneti alâ ma'rifeti ba'di meânî kelâmi rabbina'l-hakîmi'l-habîr*. thk. İbrâhîm Şemsuddîn. Beyrut: Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye.
- el-İsfahânî, er-Rağîb el-Hüseyn b. Muhammed. (1430). *Müfredât elfâzi'l-Kur'ân*. thk. Safvân Adnân Dâvûdî. Dimaşk: Dâru'l-Kalem, ed-Dâru's-Şâmiyye.
- İbn Abdilberr, Ebu Ömer Yûsuf b. Abdillâh en-Nemerî. (1412). *el-İstîâb fî ma'rifeti'l-ashâb*. Beyrut: Dâru'l-Cîl.
- İbn Hacer, Ebu'l-Fazl Şihâbuddin Ahmed İbn Hacer el-Askalânî. (1379). *Fethu'l-bârî*. Beyrut: Dâru'l-Ma'rif.
- İbn Hacer, Ebu'l-Fazl Şihâbuddin Ahmed İbn Hacer el-Askalânî. (1412). *el-İsâbe fî temyîzi's-sahâbe*. thk. Ali Muhammed Becâvî. Beyrut: Dâru'l-Cîl.
- İbn Manzûr, Ebu'l-Fazl Muhammed b. Mukerrem b. Ali el-Ensârî. (t.y.). *Lisânu'l-Arab*. Beyrut: Dâru Sâdir.
- İbnu'l-Esîr, Mecduddîn el-Cezerî. (1399). *en-Nihâye fî garîbi'l-hadîs ve'l-âsâr*. Beyrut: el-Mektebetü'l-İlmiyye.
- el-Kurtubî, Ebû Abdullah Muhammed b. Ahmed b. Ebû Bekr b. Ferah. (1427). *el-Câmi' li ahkâmi'l-Kur'ân*. Beyrut: Müessetü'r-Risâle.
- M. Fuâd Abdülbâkî. (1364). *Mu'cemu'l-Müfehres*. Kahire: Dâru'l-Hadîs.
- Mâlik b. Enes, Ebû Abdullah el-Esbahî. (1985). *el-Muvatta'*. thk. Muhammed Fuâd Abdülbâkî. Beyrut: Dâru İhyâi't-Türâsi'l-Arabî.
- Müslim, Ebu'l-Hüseyn el-Haccâc en-Neysâbûrî. (t.y.). *Sahîhu Müslim*. thk. Muhammed Fuâd Abdülbâkî. Beyrut: Dâru İhyâi't-Türâsi'l-Arabî.
- en-Nevevî, Ebû Zekeriyâ Yahyâ b. Şeref. (1392). *Şerhu sahîhi Müslim (el-Minhâc)*. Beyrut: Dâru İhyâi't-Türâsi'l-Arabî.
- er-Râzî, Ebu Abdillâh Fahrüddîn Muhammed b. Ömer. (1421). *Mefâtîhu'l-gayb (et-Tefsîru'l-kebîr)*. Beyrut: Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye.
- es-San'ânî, Ebû İbrâhîm İzzeddin Muhammed b. İsmâîl Emir. (1427). *Subulu's-selâm*. thk. Muhammed Nâsiruddin Elbânî, Beyrut: Mektebetü'l-Maârif.
- es-Sehâvî, Ebu'l-Hayr Şemsüddin Muhammed b. Abdirrahman b. Muhammed. (1403). *Fethu'l-mugîs bi-şerhi elfiyeti'l-hadîs*. Lübnan: Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye.
- Seyyid Kutup. (1423). *Fî Zilâli'l-Kur'ân*. Kahire: Dâru's-Şurûk.
- et-Tirmizî, Ebû İsâ Muhammed b. İsâ. (t.y.). *el-Câmiu's-sahîh*. thk. Ahmed Muhammed Şâkir, Muhammed Fuâd Abdülbâkî, İbrahim Atve Avd. Beyrut: Dâru İhyâi't-Türâsi'l-Arabî.
- Sofuoğlu, Mehmed. (1988). *Sahîh-i Buhârî ve tercemesi*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Suyûtî, Ebu'l-Fadl Celâluddîn Abdurrahman b. Ebî Bekr. (1417). *Tedrîbu'r-Râvî fî Şerh-i Takrîbi'n-Nevâvî*. I-II, Beyrut: Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye.
- Şentürk, Recep. "Millet". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 30: 64-66. Ankara: TDV Yayınları, 2005.
- el-Vâhidî, Ebu Hasan Ali b. Ahmed. (1430). *et-Tefsîru'l-basît*. thk. Lecne İlmiyye. Câmiatü'l-İmam Muhammed b. Suûd el-İslâmiyye.
- Yakıt, İsmail. (2017). *İslam'ı Anlamak*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Extended Abstract

A Study upon the Meaning of the Term “Karn”

In Arabic, a term and its framework may be subject to modification from the first use till today both as time passes and due to the influence of Islam on the language. However, the alterations within the meanings of words are relevant to their morphological features. The term “Karn” appears in a negative sense in the Qur’an as the statement denotes “we destroyed many generations” but it appears in a positive sense in the hadith narrations as seen in the statement “the blessed generations are those who live in my century...” and therefore, in this study, this situation necessitates the examination of the term in terms of both its literal sense and origin. Furthermore, the definition and the content of the term also prove problematic. For this reason, it is of significance to create a scientific and academic definition of the term “Karn” which is not used in colloquial speech whereas the word “akran” which is a derivation of “Karn” is common in our language.

Specifying what contexts an Arabic word is used in Jahiliyya Arabic poetry, verses of the Qur’an and the hadith narrations makes it easier to understand if semantic extensions, constraints and meaning transfer regarding the word are in question. The use of “k-r-n” verb in various meanings along with its many derivatives which are also used in the verses and the hadith narrations make it necessary to analyse correlation of meaning between aforementioned derived words. Moreover, in this study, it is aimed at gaining insight into various reasons for the contexts in which the term “Karn” has a narrower or larger meaning.

The nature of the term of “Karn” has undergone some changes due to “time, space, quantity and quality” and the term has narrow and large meanings in its definitions according to the preferences. The “time” within the scope of the term “Karn” connotes any period of history; the “space” connotes a restricted place; the “quantity” connotes the essence of time in togetherness and the “quality” connotes a close affinity towards an aim. In accordance with aforementioned factors, definitions of “Karn” have been formed as a general/large and a narrow/custom one. Major differences in terms of time, space or quantity/quality are in question whereas there are some similarities or closeness with some of the collective nouns used in the verses of the Qur’an and the hadith narrations.

In addition to lack of corresponding ones of some words in another language, there may not be a word which is synonymous with it and thoroughly conveys the meaning in the same language. The richness of a language stems from the existence of various meanings of the words which have close meanings in spite of that they are in abundance; and this situation is especially in question regarding the words which include the opposite meaning. The term “Karn” has a unique characteristic in that it is used in the Qur’an in a negative way as arrogant disregard of those who are in power and authority for justice and equality along with their destruction; and it is used in a positive way in the “Karn narration” as it connotes the companions of the Prophet who have completed the period of Jahiliyya and experienced the period of Asr al-Saadah. Even though many collective nouns are used in the Qur’an, the other terms fail to thoroughly correspond to the “Karn” term.

When the derivatives of the term “Karn” in the Qur’an are examined, the meanings of a close friend, a best friend, someone who is close and intimate gain great prominence; and in the

hadith narrations it mainly means a protrusion on both sides of head, a double, an equivalent and the state of togetherness. Therefore, “Karn” denotes a more particular meaning than the words of generation and century, for the factors of time, space, quantity/quality which influence the nature of the term “Karn” are in question. It is hard to specify the length of time due to the instability of lifetimes of humans though various years are articulated regarding time. If it is specified, an approximately thirty-year when peers in society are in abundance gain prominence. It covers a narrow place in terms of space, a multicultural and collective society in terms of quality, and the people who receive the appeal in terms of quantity. These factors and approaches need to be recognized and specified regardless of putting either positive or negative meanings onto the term. Therefore, any description which is to be formed as the existence of a community that appears as a whole in quantity in a specific place and time for or against a leader/authority towards a shared goal will clarify what it is meant by the word generation or century.

Key Words: Karn, Generation, Destruction, Time, Space